

[Grønberg.]

lovsstridig eller ej? Der er ikke nogen mellemvej, det er et enten eller.

Folketingets medlemmer kan ikke fortolke grundlovens klare påbud til valgloven om, at „stemmer til et mandat skal give et mandat“. Det var et citat af hr. Hilmar Baunsgaard fra 1961.

Endvidere et andet citat af hr. Hilmar Baunsgaard fra 1961 — Folketingstidende 1960-61, 2. samling, sp. 950: „det må vel forekomme urimeligt, hvis stemmer afgivet på ét parti kan blive brugt af et andet parti til forøgelse af dettes mandattal.“

Hr. Ninn-Hansen udtalte i 1953: „En valglovs vigtigste funktion må være at skabe den mest retfærdige fordeling af mandaterne.“

Det centrale er betydningen af ordet „ligelig“ i § 31 i grundloven. Kammeradvokaten har på indenrigsministerens vegne hævdet, at „ligelig“ betyder „ens vilkår“. Dette indebærer, at en spærregel på 15 pct. f. eks. ikke ville være grundlovsstridig efter kammeradvokatens mening. Det er jo ens vilkår for alle partier.

Spærreglernes rent faktiske virkning for mandatfordelingen siden 1960 har været den, at 49 mandater uretmæssigt er tilfaldet fortrinsvis socialdemokratiet med 20 mandater, venstre med 11 mandater og de konservative med 8 mandater. Det er særlig gået ud over de uafhængige med 13 mandater, Danmarks retsforbund med 11 og kommunisterne med 9. Det viser lidt om, hvilke partier der har størst interesse i at opretholde spærreglerne.

Danmarks retsforbund håber, at netop dette ting, som næsten er grundlovmæssigt sammensat, vil tage konsekvensen af den højtidelige skriftlige forsikring om at ville holde grundloven. Den eneste mulige konsekvens er at fjerne spærreglerne.

Frede Madsen (DKP):

Det, jeg vil sige, ligger i og for sig uden for debatten om spærreglen, men jeg synes ikke, at det skal stå uimodsagt, når hr. H. C. Toft her påstår, at man roligt kan have tillid til, at folketinget overholder grundloven. Alle i denne sal ved, at man i 1941 brød grundloven her i folketinget. Vi har et medlem i vores gruppe, der som resultat af dette grundlovsbrud sad indespærret i tysk koncentrationslejr i 4 år. Jeg synes, vi kunne

have undværet de bemærkninger i denne debat.

(Kort bemærkning).

Poul Boeg (CD):

Det var i og for sig ikke min mening at forlænge debatten, men hr. Fuglsang kaldte mig frem. For når vi nu endelig er kommet ind på dette spørgsmål om domstolene og lovens grundlovmæssighed, synes jeg dog, der kan være grund til lige at supplere billedet ved i tilslutning til det, som hr. H. C. Toft har været inde på, at påpege, at man har dog været meget tæt på, men der kan efter min mening nævnes et bedre eksempel end det, som den forrige taler nævnte, idet det udsprang af en meget speciel situation, vel nok hvad man ville anerkende som en nødretssituation. Men det vil føre for vidt at gå ind på det.

Det faktum, som jeg gerne vil have med ind i billedet, er, at der omkring 1920 skete det, at østre landsret tilsidesatte lensafsløningsloven som værende grundlovsstridig. Højesteret var af en anden opfattelse, og det må man så bøje sig for, men man har dog været så tæt på, at landsretten har tilsidesat en af folketinget på gyldig måde vedtaget lov som grundlovsstridig.

Jeg vil også lige nævne, at i en af de andre sager, der kom op på den tid, i 1921 var det, nemlig sagen om grundbyrdeafsløningen, fremgik det også af højesterets præmisser, at man var meget tæt på, for højesteret kom da med den udtalelse, at lovens grundlovsstridighed var ikke dokumenteret med den sikkerhed, som måtte kræves, for at højesteret kunne tilsidesætte en af folketinget i øvrigt gyldigt vedtaget lov. Heraf kan man efter almindelig juridisk fortolkning modsætningsvis slutte, at højesteret var meget i tvivl, og at retsstillingen blot er den, at højesteret forlanger, at den materielle grundlovsstridighed skal være ganske overordentlig åbenbar, for at højesteret vil tage dette skridt. Hvis det sådan ligger lige på kanten, får det lov at passere ved domstolene.

(Kort bemærkning).

H. C. Toft (KF):

Jeg tror, jeg må erindre om, hvad det første, der skete her i dag, var. Det var, at hr.